

Teologisk voksenundervisning

3 ÅRIGT KURSUSPROGRAM
SÆSON 2026 · 2027

Biskoppen anbefaler Teologisk Voksenundervisning

Teologi er grundlæggende et fag om den kristne tro. Men da den tro ikke kan løsrives fra sine historiske betingelser, så er det et fag der indeholder både klassiske sprog, religion, filosofi, kunsthistorie og meget andet.

Teologien som fag er på en gang dybt involveret i europæisk kulturhistorie og den politiske situation i verden.

Teologi er tale om Gud, men hvad eller hvem er Gud? Kan man tale om det man ikke ved hvad er? Og kan man overhovedet tale om Gud uden at gøre Gud mindre end sig selv?

Teologisk Voksenundervisning i Aalborg stift så dagens lys for over 30 år siden og har gennem årene både samlet og beriget folk fra hele stiftet med forelæsninger

i de klassiske teologiske fag, samtaler om både historie og nutid samt møder på tværs af stiftet og kirkelige holdninger.

Martin Luther sagde et sted at der skal drives teologi så selv en hedning forstår det, hvilket betyder at det ikke er en viden-skab for de særligt indviede eller særligt troende. Man skal tale teologi så det kan forstås af alle, selvom det til tider også kan være svært at forstå. Men det er ikke umuligt at forstå.

Jeg kan kun anbefale at deltage i Teologisk Voksenundervisning i Aalborg stift for at få et dybere indblik i den kristne historie der gennemsyrrer vores fælles kultur, og som også den dag i dag påvirker liv, politik og livsholdninger. Man bliver klogere på sig selv og på det vi har til fælles.

Thomas Reinholdt Rasmussen

Velkommen!

Teologisk voksenundervisning – det er en bred og grundig undervisning i kristendommens idéer og historie. Du bliver undervist i de samme grundlæggende fag som landets præster er blevet undervist i.

Undervisningen er en mulighed for at fordybe sig i livets grundlæggende spørgsmål – og i de svar på spørgsmålene som vores kultur og historie har givet og til stadighed spekulerer videre over.

Det handler om det som på godt og ondt har formet den virkelighed vi lever i. Lige fra Bibelens forskelligartede skrifter til nutidens mange opfattelser af hvad det vil sige at være menneske. Kort sagt: et indblik i den historie vi alle sammen har hver vores andel i –

og samtidig en inspiration til at tænke selvstændigt videre.

Skemaet

Som det fremgår af nærværende program, så har de første og vigtige tre årgange hver deres faste forløb. Det handler om viden, om historie og om dannelse. For teologien rummer det hele. Der er tale om solid og engageret undervisning, og når de tre første år er gennemført, er grunden lagt, og meget mere er i vente.

Den fjerde årgang kalder vi »den evige årgang«. Længere kan man ikke nå, men til gengæld kan man blive ved år ud og år ind. Det er der mange der har gjort og stadig gør. For dem der har gennemført de tre første år, er der her hvert år undervisning og foredrag med

særligt inviterede fagfolk og specialister på hver deres felt. Nogle år kredser undervisningen om et særligt tema – andre år samler vi op på alt det der ikke er blevet plads til af emner.

Smagsprøve

Hvert år – som en appetitvækker på undervisningen og opvarmning til den kommende sæson – inviterer vi til arrangementet »Teologi for alle«. I år ligger arrangementet fredag den 11. september kl. 15.30-18.30.

Det er både en smagsprøve til de mange nye interesserede og en efterhånden traditionsrig opvarmningsrunde til de mere rutinerede studerende. Der bliver udsendt en særlig invitation til arrangementet når den store dag nærmer sig.

Forsidefoto:
Træsnit. Budolfi Kirke

Jacob Køhn Andersen
Domprovst

1. årgang

Det Gamle Testamente v/Johs Kühle

1. og 2. Mosebog

Vi begynder med fortællingerne om verdens tilblivelse og menneskets natur i 1. Mosebog. Dernæst følger beretningerne om Abraham i hvem alle jordens folk skal velsignes. Problemfrit er det ikke på grund af begær, jalousi, svig, had og hævn. Dog lykkes det Gud at få jorden befolket og siden sit folk befriet fra slaveriet i Ægypten. Teologiske og eksistentielle temaer inddrages.

Det Nye Testamente v/Steen Kongsbak Thomsen

1. Korintherbrev og tidshistorie.

Kristendommen opstod og bredte sig i et virvar af religioner og kulturer. Nogle gange farvede den alt omkring sig og andre gange blev den selv farvet. Det er tidshistoriens opgave at afdække disse kristendommens kontekster. Paulus' første brev til korintherne er et vindue ind til én af de første menigheder – hvad der foregik, hvordan de tænkte, og hvad Paulus syntes om det alt sammen. I faget anvendes tidshistorien konkret så brevet tydeligt fremstår i sin egen historie men med udblik til, hvordan det indgår i nutidig kristendom.

Tænkning og tro v/Kenneth Berg

Troen har udsagn, som ikke kan efterprøves, men den har også nogle som kan, altså undersøges ved »det naturlige lys«. Det giver for eksempel mening at spørge om Gud kan bevises. Om moralen har et grundlag. Om sjælen er udødelig. Jeg kommer med (forhåbentlig) uforudsete vinkler, men I reflekterer også selv, i grupper og klassen sammen. Vi tager ét stort emne pr. dobbeltlektion.

2. årgang

Det Nye Testamente v/Johs Kühle

De første evangelier

Markusevangeliet er som det ældste evangelium sammensat af beretninger om Jesus som Guds søn. Supplerende fortællinger fra Matthæus- og Lukasevangeliet inddrages undervejs. Vi undersøger betydningen af lignelserne, Moseloven, underne som tegn på noget større, troen på Guds rige, opstandelsen og meningen med Jesu hemmeligholdte identitet som Guds søn.

Kirkehistorie v/Mads Callesen

Kirken og kristendommen ikke bare har en historie, men er en historie. Siden fiskerne ved Genesaret Sø har kristendommen formet historien og taget form af historien.

Vi tager turen fra Jerusalem til pavernes Rom over Luthers Wittenberg og Grundtvigs Vartov til vore dages mangfoldighed, ude og hjemme. Vi søger overblik, men gør også nedslag i kilder fra tiden.

Tænkning og tro (efterår) v/Jørgen Jørgensen

Religionsfilosofien vil i denne sammenhæng tematisere teodicé-problemet (det ondes problem) og forståelsen af ofrets betydning i religion og kultur. Fra det bibelske tekstkorpus læses beretningen om Abrahams ofring af Isak, Jobs Bog og passionshistorien. Fra den græske antik inddrages Sofokles' tragedie Antigone, og i tillæg hertil anlægges perspektiver fra moderne litteratur og tænkning.

Tænkning og tro (forår) v/Jens-Peter Olesen

Etik beskæftiger sig med refleksionen over det gode liv. Forløbet indkredser grundbegreberne i de etiske traditioner fra antikken, oplysningstiden og frem til K.E Løgstrup og Hartmut Rosa. Vi vil se nærmere på de etiske dommes egenart, hvorledes de kommer til udtryk i det almindelige liv, og de udfordringer der møder det moderne menneske, når etikkens autoritative kilder relativiseres.

*Kirkeskibet,
Budolfi Kirke*

Jeg har nu fulgt TVU-kurset igennem 3 år og har mødt meget engagerede, vidende og velforberedte undervisere via Bibelens og filosofernes tekster. Der har også været gode diskussioner mellem kursister og undervisere. Kurset har givet mig viden, indsigt og anledning til fordybelse i tilværelsens store spørgsmål, og jeg fortsætter selvfølgelig på 4. årgang.

Anne Merete Jensen, 3. årgang

De tre år på TVU har været helt utroligt spændende. Det, der har fanget mig allermest, er kirkehistorie og kirkekundskab. At få kirken og dens hovedpersoner sat ind i et historisk perspektiv, har gjort mig nysgerrig på at vide mere. Jeg glæder mig altid til at komme på TVU og jeg er glad for de kompetente undervisere, som har ført os gennem stoffet.

Jan Jensen, 3. årgang

*Herunder:
Sæsonens undervisere på
1., 2. og 3. årgang*

Iben Aldal
Sognepræst, Sindal

Jens-Peter Olesen
Lektor ved UCN,
Aalborg

Johs Kühle
Pastor emeritus

Jørgen Jørgensen
Fhv. lektor ved UCN,
Hjørring

Kenneth Berg
Sognepræst, Løkken

Mads Callesen
Sognepræst, Sæby

Niels Grymer
Pastor emeritus

Steen K. Thomsen
Sognepræst,
Skt. Markus, Aalborg

3. årgang

Det Gamle Testamente (efterår) v/Kenneth Berg Profeterne

For at forstå det, taler vi om, hvad religion og profetismen er, og vi læser to af profetbøgerne: Amos og Daniel. Til sidst ser vi på, hvorfor en god måde at forstå Jesus på er som en profet.

Kirkekundskab (forår) v/Steen Kongsbak Thomsen

Kirken kan fremstå som et mirakel, der opstod af næsten ingenting og så udvikle sig gennem ydre trusler og indre konflikter. Kirken er der endnu, men har ændret sig. Hvad er kirken for en størrelse i dag, og hvad er meningen med den? Det er disse spørgsmål, der driver faget og søges besvaret.

Det Nye Testamente (efterår) v/Niels Grymer Johannesevangeliet

Det fjerde evangelium, Johannesevangeliet, er meget anderledes end de tre første. Her inviteres læseren ind i en eftertanke over, hvad alt det med Jesus har at betyde. I Jesu ord og handlinger og ganske særligt i hans død og opstandelse vil evangeliet vise os Guds herlighed, meningen med det hele. Vi ser på, hvordan det billede der tegnes af Jesus, er anderledes...

Det Nye Testamente (forår) v/Iben Aldal Romerbrevet

Få breve har haft så stor og langsigtet virkning som Paulus' brev til romerne. Ved hjælp af begreber som retfærdighed, lov, synd, tro, dåb, menighed, Ånd skriver han om forholdet mellem Gud og mennesker. Til belysning af nogle af brevets passager inddrages formuleringer i andre af Paulus' breve. Derved kommer vi til at beskæftige os med, hvem Paulus egentlig var, og hvad han ville med sine breve til menighederne.

Tænkning og tro v/Niels Grymer

Hvad mener vi, når vi kalder Jesus "Guds søn"? Hvordan kan vi i dag tale meningsfuldt om hans død og opstandelse? Ved at lytte til teologiske og andre tænkere før og nu bliver vi klogere på hvad den kristne tro har at sige i dag. Bl.a. undersøger vi hvorfor læren om treenigheden er afgørende for vores forståelse af hvem Gud er, og hvad det er at være menneske.

Program for 4. årgang

3. oktober 2026

Kirkens historie i de første 1000 år:

Fra Paulus til det store skisma

v. Jakob Engberg, Lektor i kirkehistorie ved Aarhus Universitet

Jesu virksomhed og bevægelse havde sit udspring blandt jøder i landsbyerne i Galilæa, men efter hans korsfæstelse spredte budskabet om hans opstandelse sig snart til Romerrigets byer og gradvis også uden for rigets grænser på tre kontinenter: Asien, Afrika og Europa. I første årtusindes anden halvdel nåede kristendommen også Danmark.

Med nedslag følger vi denne udvikling og undersøger, hvordan de kristne under skiftende vilkår interagerede med myndighederne, organiserede og reorganiserede sig, udviklede gudstjeneste og fromhedsliv samt formulerede teologi. Foredraget vil veksle mellem at formidle "almindelige" kristnes tanker og oplevelser og berømte teologers.

24. oktober 2026

Ortodoks imperietænkning - i lyset af krigen i Ukraine

v. Christian Gottlieb, sognepræst, dr. theol.

Selv om Ruslands invasion af Ukraine i februar 2022 synes at være kommet som et chok for mange i Vesten, er denne krig dog ikke kommet fuldstændig ud af den blå luft. Udover at tjene aktuelle strategiske, militære og politiske formål er krigen også en afspejling af de to landes lange og komplekse fælles historie og den ortodokse kirkes rolle heri. Det er en rolle, som har rødder helt tilbage i det Byzantinske Riges opfattelse af sit eget formål og af forholdet mellem kirke og stat, som videreført i det russiske imperium igen er kommet op til overfladen efter Sovjetunionens sammenbrud i 1991. På baggrund af nogle historiske iagttagelser af det Byzantinske Riges opfattelse af sig selv som kristent imperium og af Ruslands kirkelige historie vil foredraget fokusere på den Russisk-ortodokse Kirkes aktuelle situation og rolle i konflikten i Ukraine og i det nutidige Ruslands imperiale ambitioner

14. november 2026

Den katolske kirke og tidens geopolitiske udfordringer

v. Jakob Egeris Thorsen, Lektor i missionsteologi ved Aarhus Universitet

Den katolske kirke har en lang tradition for kirkelig-social samfundstænkning. Den er verdens største religiøse organisation med ca. 1,2 mio. Medlemmer og har med sit finmaskede netværk af bispedømmer, sogne, religiøse ordener, uddannelses- og sundhedsinstitutioner til stede i det meste af verden. Ligeledes har Vatikanet en veludbygget diplomatisk tjeneste, der holder kirkeledelsen i Rom ajour med verdens gang og som samtidigt sikrer, at pavestolen kan forsøge at gøre sin indflydelse gældende. På trods af diverse skandaler nyder den katolske kirke stadig en høj grad af tillid som et etisk kompas i en verden præget af konflikter og ulighed. I første modul gives der en introduktion til Den katolske kirkes sociallære fra Pave Leo XIII (1878-1903) til Pave Leo XIV i dag. Vi ser ligeledes på, hvordan den katolske kirke har forholdt sig til en række svære sociale spørgsmål (krig og fred, demokrati og menneske

rettigheder, religionsfrihed, kvinders ligestilling mv.).

I andet modul ser vi først nærmere på den katolske kirke i dag og hvilke svære interne etiske og teologiske spørgsmål, som pave Leo XIV står overfor. Til sidst kigger vi atter ud i verdenssamfundet og undersøger, hvilken rolle som kirken og paven kan spille i et polariseret USA og i en verden, der er præget af ulighed og hvor den regelbaserede orden er under pres

5. december 2026

Kristendommens betydning i USA/MAGA

v. Mads Fuglede, Historiker, USA-analytiker og medlem af Folketinget for DD

I amerikansk politik udgør religionen en central kraft, hvor evangeliske kristne udgør en loyal vælgerbase for det republikanske parti og påvirker valgkampe. Spørgsmål som abort, ægteskab og skolebøn bliver ofte drevet af religiøse værdier, selv om forfatningen kræver adskillelse af kirke og stat. Præsidentkandidater bruger bibelske referencer og kirkebesøg som strategisk værktøj

for at mobilisere millioner af vælgere. *Dette har baggrund i USA's historie, som har lagt grund til en religiøs og politisk kontrast mellem bibelbæltet og de store kystbyer.* Globalt set spejler denne dynamik sig i mange lande, hvor religion blander sig med national identitet og politisk magt. I Mellemøsten former islam lovgivning og udenrigspolitik i lande som Saudi-Arabien og Iran. Hindu-nationalisme driver indisk politik, hvor templer og religiøse symboler bliver politiske våben. Den katolske kirke påvirker sociale debatter om fattigdom, klima og migration i Latinamerika og Afrika. I Europa er kirkens indflydelse svækket, men stadig mærkbar i Polen, hvor katolicismen støtter konservative regeringer. Religion bidrager positivt gennem global velgørenhed, nødhjælp og dialog mellem kulturer via kirkelige organisationer. Samlet set forbliver kirken og religionen en uundgåelig aktør, der både skaber konflikter og fremmer værdier på tværs af grænser.

16. januar 2027

Græsk filosofi i Vesten mellem mid-delalder og renæssance: receptionen af Platon, Aristoteles og nyplatonikerne i renæssancehumanismen og deres indflydelse på kirkens tænkning

v. Marianne Pade, Professor ved institut for kultur og samfund, klassisk filologi, Aarhus Universitet

Det er en udbredt opfattelse at vi i det såkaldte 'latinske Vesten' ikke kendte til græsk før efter Konstantinopels fald i 1453. Selvom det er rigtigt at der i mange århundreder efter det Vestromerske riges undergang i 476 evt i praksis ikke var kendskab til græsk i Vesten, så begynder vi i senmiddelalderen at se latinske oversættelser af græske tekster, men stort set kun af Aristoteles, der blev det filosofiske udgangspunkt for skolastikken, og af videnskabelig litteratur. Dette ændrer sig i slutningen af 1300-tallet, da Manuel Chrysoloras, en lærd byzantiner, begynder at undervise i græsk i Firenze og starter en eksplosion af interesse for græsk litteratur og tænkning. Allerede i første halvdel af 1400-tallet oversættes en lang række forfattere,

herunder Platon, der ikke havde været tilgængelige i Vesten siden antikken. I mit foredrag vil jeg diskutere baggrunden for denne nyorientering der er en væsentlig del af renæssancehumanismen udvikling, og hvilken indflydelse den pludselige adgang til ny dele af den græske kulturarv får på ikke mindst den katolske kirkes tænkning i renæssancen. Jeg vil også komme ind på hvordan holdningen til nyplatonisk tænkning, der havde været bredt accepteret af renæssancehumanisterne, ændrer sig med Reformationen.

6. februar 2027 **Søren Kierkegaard -** **en introduktion**

v. Peter Tudvad, filosof og forfatter

Teolog, filosof, psykolog. Kierkegaard er det hele. Han har inspireret nogle af de største tænkere i det 20. århundrede. Den franske eksistentialist Jean-Paul Sartre, den tyske fænomenolog Martin Heidegger, den schweiziske kriseteolog Karl Barth. Men hans værker kan alene med deres titler skræmme de fleste andre væk. Frygt og Bæven, Sygdommen til Døden, Begrebet Angst. Alligevel betaler det sig også

for menigmand at dykke ned i dem og deres begrebsverden. Ironi, paradoks, forargelse, inderlighed, reduplikation, valg, livsanskuelse, ånd, gentagelse, kærlighed. Og meget mere.

6. marts 2027 **Kaj Munk og det politiske**

*v. Ida Gammelmark, sognepræst,
cand. theol. – tilknyttet Kaj Munk forskningscenteret ved Aalborg Universitet*

"Livets ældgamle Spil" – Kaj Munk og krigens politik

"Naar Viljer krydser hinanden i Livets ældgamle Spil, kan det ogsaa blive din, der bliver den øverste." Sådan skriver Kaj Munk i et af sine mest berømte jagtbreve om jægerens dyst om liv og død med haren. I Kaj Munks jagtpoesi gemmer der sig en nøgle til at forstå meget mere og andet end harejagt. Munks fascination af dåden og dysten ledte ham til – sammen med mange andre – at beundre de stærke politiske skikkelser, der gjorde sig gældende i 30'ernes Europa, nemlig Hitler og Mussolini. Senere vendte han sig mod dem, og ydede en heroisk modstand mod den tyske besættelsesmagt. 'Livets ældgamle Spil' endte med

at blive hans skæbne i mere end én forstand. Denne indflyvning i digterpræstens mangefacetteret forfatter-skab leder os gennem prædikener over journalistikken, til jagtperler og dramatik, og det skal vise sig, at digterpræsten som altid har noget at skulle sige os i dag, når det kommer til krigens politik.

20. marts 2027 **Åndelig oprustning – kultur eller** **modstandskraft**

v. Michael Böss, dr. phil. og lektor emeritus i historie ved Aarhus Universitet

Det mentale beredskab i en farlig tid Efter Murens fald begyndte vi en militær nedrustning for at kunne høste en såkaldt fredsdividende. Men var det også begyndelsen til en mental og åndelig nedrustning? Og hvad skal der til for at bremse den? Det kommer til at handle om det beredskab, som ikke kræver raketter og fregatter, men tillid, folkeoplysning og dannelse.

Tid, sted og undervisningsform

SÆSON 2026/27	SÆSON 2027/28	SÆSON 2028/29
3. OKTOBER	2. OKTOBER	7. OKTOBER
24. OKTOBER	30. OKTOBER	28. OKTOBER
14. NOVEMBER	13. NOVEMBER	18. NOVEMBER
5. DECEMBER	4. DECEMBER	9. DECEMBER
16. JANUAR	15. JANUAR	13. JANUAR
6. FEBRUAR	5. FEBRUAR	3. FEBRUAR
6. MARTS	4. MARTS	3. MARTS
20. MARTS	18. MARTS	24. MARTS

Grundforløbet strækker sig over tre sæsoner/vintre på ovennævnte lørdage

Festlig afslutning

Sæsonens sidste undervisningsdag er lørdag den 20. marts. Dato for afslutningsfestlighederne bliver lørdag den 17. april 2027 fra kl. 10.00 til 14.00 - sæt kryds i kalenderen allerede nu.

Undervisningen foregår i Folkekirkens Hus og i krypten under Budolfi kirke. Alle får inden kursusstart oplysning om praktiske forhold samt besked om, hvilket undervisningslokale der tildeles den enkelte årgang. Undervisningsdagen begynder kl. 9.00 med morgenkaffe i Domkirkens krypt efterfulgt af morgensang kl.9.30. Selve undervisningen begynder kl.10.00. Undervisningen former sig oftest som foredrag med drøftelse. Forløbet er som følger:

Morgenkaffe i Domkirkens krypt	09.00 – 09.30
Morgenandagt	09.30 – 09.45
1. lektion	10.00 – 11.45
Frokost (medbragt)	11.45 – 12.30
2. lektion	12.30 – 14.10
(4. årgang afsluttes kl.14.10)	
3. lektion	14.20 – 16.00

Sådan tilmelder du dig

Teologisk Voksenundervisning hører til i Folkeuniversitetets regi, og det er dermed også Folkeuniversitetet som modtager tilmeldinger til de enkelte hold. Kursusgebyret er kr. 1.200 for alle deltagere.

Tilmelding: Gå ind på Folkeuniversitetets hjemmeside www.fuaalborg.dk og søg på Teologisk Voksenundervisning. Her kan du tilmelde dig den relevante årgang. Bemærk, at tilmelding til 2., 3. og 4. årgang forudsætter, at man har deltaget på det - eller de - foregående års hold.

*Budolfi Kirke/
Aalborg Domkirke*

